

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petina enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 38

Maribor, sreda, dne 12. maja 1937

Leto XII

Mati!

Mati je najslajša beseda, ki jo izgovarja otrok. Ljubezen do matere je vila. In še bolj ljubijo mater dečki kakor deklice. Te ljubezni ne živajo očetje, ki so resnejši in ne poznajo ženske ljubeznivosti. Dorasli veliki možje se s sladkostjo spominjajo svoje matere. Celo Napoleon v preganstvu na otoku Sv. Helene je rekel svojemu zdravniku: »Kazete mi veliko ljubezen, da bi zmanjšali moje bolečine, in vendar ni to prisrčnost matere. O, mati Leticija, mati Leticija!»

Tudi danes se izkazujejo zunanje časti materam. Žal se pa na drugi strani smatra le za objekt pomnoževanja naroda.

In vendar je žena tudi človek kakor mož in ima pravico do svojega lastnega življenja in do življenjske sreče. Če je v rodbini le preveč otrok in morda še slabe socialne razmere, tedaj je to za mater pravo mučeništvo.

Če naj ima dan matere pomen, ga more imeti le tedaj, če izkažete ženi in materi enako spoštovanje in ji daste enakopravnost v vsem življenju.

Malo upanja je sicer, da bi se to zgodilo v današnji dobi malikovanja nasilstva in poveljevanja napačnega junaštva.

Toda, dokler tega ne storite, je reklama za mater in materinstvo — neiskrena.

Nova zaupnica Blumu

V soboto je francoska zbornica razpravljala o interpelacijah in splošni politiki Blumove vlade. Zlasti je opozicija kritizirala Blumovo poročilo o socialnem in gospodarskem položaju. Opozicija pa ni dosegla uspeha, ker je za zaupnico glasovalo 380 poslancev, proti pa le 199.

»Roosevelt bo nadaljeval s krpanjem«

Socialisti in Roosevelt

Več ko 40 milijonov ljudi oropanih dobrin življenja.

O zmagi Roosevelta pri zadnjih predsedniških volitvah v Zedinjenih državah je časopisje prinašalo dolga poročila in tudi slavospeve.

Kakšen je položaj v Ameriki v resnici, nam pove »Proletarec«, glasilo »Jugoslovanske socialistične zveze«, ki pravi:

»V svojem nastopnem govoru, dne 20. januarja je predsednik Roosevelt izjavil, da bo nadaljeval z naporji za izboljšanje življenjskih razmer ameriškega ljudstva. Priznal je, da živi v pomanjkanju 40.000.000 prebivalcev te dežele, ali ena tretjina. Nima jo ne prilike za izborzbo, manjka jim hrane in obleke. Milijoni živijo v hišah, ki so neprimerne za človeška bivališča. Snaga je v njih nemožna.«

Medicinska veda je izredno napredovala, toda milijonom ljudi so njene pridobitve nedostopne, ker nimajo sredstev niti za dostojno preživljanje.

Moderna tehnika je omogočila ljudem komfort (udobnost), o kakršnem niso nekoč niti sanjali. Toda za več kot tretjino ameriškega prebivalstva ne postojata. Milijone in milijone ljudi nima toliko dohodkov, da bi si mogli privoščiti vsaj toliko potrebščin, kot jih določa za nujne najnižji življenjski standard.

Beda v južnih državah.

V južnih državah živi stotisoče najemnih farmerjev in dninarjev v revščini, oropanih vseh dobrin, ki jih nudi civilizacija.

Kaj bo Roosevelt storil za odpravo bede? Tega ni povedal. Vse odvisi od bodočnosti in — demokrat-

ske stranke. Ta je brez socialnega programa. Karkoli bo v kongresu sprejela koristnega, bo storila pod Rooseveltovim pritiskom.

Predsednik je govoril o bedi v južnih državah. Demokratska stranka ima v njih neomejeno moč. Ako noče nič storiti v posameznih državah, ali bo v kongresu (parlamentu) bolj liberalna?

Prva štiri leta obetanj.

Vse, kar je predsednik obljuboval v svojem drugem nastopnem govoru, je obetal že dostikrat v prvih štirih letih svojega krmarenja te dežele. In res — razmere so boljše, ker si je kapitalizem z vladnimi posojili in podporo toliko opomogel, da so dividende zopet omogočene. Ampak, kaj pa dohodki povprečnega delavca? Predsednik sam priznava, da živi tretjina prebivalstva te dežele v pomanjkanju. Tudi druga tretjina si ne more privoščiti vsega, kar potrebuje, četudi ima ta dežela izdelkov in živil v izobilju.

Stanovanjski problem.

Stanovanjsko vprašanje je eno najnujnejših. Predsednik Roosevelt se ga je lotil že pred 4. leti. Ampak lotil tako, da je problem komaj načel in ne izgleda, da bo storil kaj več v svojem drugem terminu.

Ako hočemo izboljšati življenjske razmere ljudstva, moramo zadostno obdavčiti one, ki imajo preveč: može tistih dam, ki hodijo v kozuhih po petdeset tisoč dolarjev in ki trošijo za svoje privatne zabave po pol stotisočaka, kakor pravi ameriški časnikar Westbrook Pegler.

Sistem, ki drži ljudstvo v bedi.

Štirideset milijonov ljudi je v pomanjkanju radi krivičnega sistema (ureditve) in bodo v pomanjkanju, dokler ne bo odpravljen. Demokratska stranka je za ohranitev tega sistema in predsednik Roosevelt tudi. On ga skuša le poboljšati in sicer kapitalizmu v korist. Nedvomno predsednik resnično želi izboljšati tudi življenjske razmere ubožane ameriške mase. Ampak brez socialnega programa in brez socializacije ne bo dosegel nič več kot v prvih štirih letih svoje administracije.

Ko so se dninarji v Arkanzasu in par drugih krajih na jugu organizirali, da si izboljšajo svoj položaj, je nastopila proti njim demokratska oblast in »linčarska justica«. Povsod, kjer se delavci organizirajo, nalete na nasilja »kapitalističnih kraljev«. Povsod so pripravljene metati v delavce plinske bombe in udrihati po njih s krepeljci, kakor hitro zahtevajo večji kos kruha in izboljšanje delovnih razmer.

Izboljšanje razmer je stvar delavcev samih.

Predsednik Roosevelt bi delavcem v teh borbah pomagal lahko znatno več kakor pomaže. Njegovi govori so lepi in njegov glas je prikupen, ampak delavci se bodo morali naučiti resnice, da si bodo položaj izboljšali, kadar se bodo organizirali v svojem gibanju politično in strokovno. Stranka gospodarjev ni in ne bo izvršila te naloge, ne glede kako liberalen predsednik ji načeluje.

„Hindenburg“ žrtev sabotaze

v nemškem deviznem gospodarstvu

V pretekli številki »Delavske Politike« smo na kratko poročali o eksploziji največjega nemškega zrakoplova za prekomorske polete »Hindenburg« nad letališčem za pristajanje zrakoplovov v Lakehurstu (Lekhörst) v državi New Jersey pri New Yorku.

Katastrofa se je zgodila v četrtek, dne 6. t. m. ob 19.15 ameriškega časa. Zrakoplov se je v trenutku eksplozije nahajal 60 m nad zemljo in bi se bil v naslednjem trenutku zasil na stožeru za zasidranje zrakoplovov.

Eksplozija je povzročila, da se je zrakoplov vnel. Pri padcu na zemljo je pokopal pod seboj 97 ljudi, potnikov in posadke. Od teh je zgorelo na licu mesta 33 oseb, 5 pa jih je še naknadno umrlo, 59 oseb je ostalo živih, vendar pa so nekateri med njimi precej hudo opečeni.

Takoj po katastrofi se je začelo ugibati o krivdi in krivcih te strahovite nesreče. V Nemčiji so izjavili, da gre za sabotazo. Kolikor je doslej ugotovljeno, gre res za sabotazo, toda v nemškem deviznem gospodarstvu. Država namreč ni dala na razpolago tujih denarnih sredstev za nabavo negorljivega plina helija, ki se ga dobi samo v Ameriki, ampak so zrakoplov polnili z vodikom, ki rad eksplodira in se vname. Vse ka-

že, da se je vnel plin vsled iskre iz električne napeljave, ali pa ga je vžgala zračna elektrika.

Ko je »Hindenburg« pričel z vožnjo, so vsi nemški oficijelni krogi zagotavljali, da je polnjen s helijem. V tej zavesti so živeli tudi vsi, ki so se vozili z zrakoplovom na njegovih vožnjah. Merodajni krogi, ki so vedeli resnico, so torej s svojim molkom zavajali javnost, da je slepo verjela prvotnim zatrdilom prevozne družbe, da zrakoplov ne more zgoreti, češ, da je polnjen s helijem.

Saboterji, ki so zakrivali strašno katastrofo so ugotovljeni in stoje pred vsem svetom razgaljeni.

Zrakoplov »Hindenburg« je bil 248 metrov dolg, in je imel v prerezu povprečno 41 m. Prostornina je znašala 290.000 kubičnih metrov. Urejen je bil za pogon s štirimi motorji na nafto, ki so razvijali vsak po 4000 konjskih sil. Preletel je 150 km na uro. Na krovu je imelo prostora 50 potnikov. Vožnja v Zedinjene države je stala 1000 RM, v Rio de Janeiro (Brazilija) 1500 RM. Iz Nemčije v Lakehurst je rabil zrakoplov dva in pol dni, v Rio de Janeiro štiri dni.

Obratni zaupniki

75.000 avstrijskih delavcev tirjajo svobodo organizacije

Delavska spomenica avstrijskemu kanclerju

Avstrijski delavski obratni zaupniki so v imenu 75.000 delavcev predložili kanclerju drju. Šušniku dne 1. majnika spomenico, v kateri zahtevajo svobodne strokovne organizacije ter vse druge svoboščine, ker neodvisnost Avstrije ni dovolj zajamčena za bodočnost samo z zunanje-političnim jamstvom, marveč ji je potrebna

tudi v notranjosti večina, ki se bo hotela boriti za njeno neodvisnost.

Spomenica je jako obsežna in sestavljena popolnoma v duhu avstrijskega socialističnega gibanja, ki kljub terorju še krepko živi.

Režim je odgovoril na to spomenico s preganjanjem podpisnikov, ki jih je precej pozaprl.

Dobički borskih bakrenih rudnikov

Družba je v enem samem letu »zaslužila« celotno delniško glavnico

Borski rudniki bakra so dali 1936 175 milijonov frankov nečistega dobička, čistega pa 51 milijonov. Davka plača ta družba naši državi 3.34 milijonov, v Franciji 94.000 frankov, skupaj torej 4.28 milijonov, okoli 8.3 odst. od čistega dobička.

Družba je dosegla ta ogromni dobiček kljub devalvaciji franka.

Od leta 1928 do 1936 je znašal v stotisočih frankov po vrsti:

30.705, 49.644, 19.511, 8.739, 9.368, 21.503, 21.033, 26.289 in 51.041. Družba ima okoli 82 milijonov frankov razpoložljivega denarja po jugoslovanskih in francoskih bankah. Druž-

ba je v enem samem letu gotovo zaslužila celo delniško glavnico.

Milijonski dobički Trepče

Rudniki v Trepči pa so vrgli angleški družbi v zadnjem tromesečju lanskega leta 63 milijonov dinarjev, v prvih treh mesecih 1937 pa 56 milijonov dinarjev.

Kdo naj plača davke?

Akcija za trikratno izhajanje »Delavske Politike« na teden lepo napreduje. Najhujša ovira za uresničenje te naše skupne želje so naročniki, ki so z naročnino v zaostanku!

Baski odbili vse napade

Napredovanje republikancev na osrednji fronti

Na severnem bojišču ob Biskajskem zalivu, kjer napadajo italijanski motorizirani oddelki iz smeri Bermea—Seguja in pri Guernici, se Baski odločno branijo in so doslej z uspehom zavrnilo vse napade. Fronta poteka tu 17 do 20 km vzhodno in severovzhodno od Bilbaja. General Mola oz. nemško-italijanski generalni štab v Vittoriji, otipavata baskiško fronto tudi na drugih točkah, tako pri mestu Mugiji (južno od prej imenovanih krajev), da bi dobil ranljivo mesto, kjer bi lahko izvršil prodor proti Bilbaju, vendar doslej zaman.

Pri Bermeju so Baski uničili tri bataljone nacističnih čet, med katerimi so bili pomešani italijanski oddelki, ki so jih med prodiranjem izvabili v zasedo.

V zadnjih štirih mesecih je bilo na baskiški fronti sestreljenih 11 nacističnih letal.

Cogolludo zavzet

Na fronti severno od Guadalajare, kjer so italijanske čete pri svojem poskusu prodora proti Madridu bile tako hudo tepene, je inicijativa še vedno v rokah vladinih čet, ki so baš te dni zavzele važno mesto Cogolludo 35 km severno od Guadalajare. Cogolludo leži že za fronto, ki so jo držali nacisti pred svojo ofenzivo.

Pri Toledu napredujejo vladine čete

Ob reki Tajo pri Toledu napredujejo vladine čete, ki so prodrle več kilometrov v dolžini in globini proti severu.

Napredovanje vladinih čet tudi na južnem bojišču

Pri Fuenteovejuni zapadno od Penaraje so vladine čete zasedle postojanke, ki obvladajo cesto proti Azuagi.

Uspešni boji ob reki Jarami

Tudi ob reki Jarami vrše vladine čete uspešne operacije in so potisnile fronto na več mestih proti zapadu.

Francov 30. Junij

Glavni stan Francove uporniške vojske je uvedel strahovito preganja-

nje svojih zaveznikov »falangistov« v ozemlju burgoške vlade. Vsa poveljstva so dobila ukaz, da te polove in zapro.

Zaroto je baje zasnoval Francov svak, ki je bil prej poslanec »ljudske akcije«. Zaprli so nad 200 vodilnih falangistov.

Anarhistična vstaja v Barceloni zadušena

Dogodki v Barceloni so pospešili ureditev vprašanja enotnega poveljstva vladine vojske na področju vse Španije.

Med katalonskim Generalidadom in špansko vlado v Valenciji je prišlo do sporazuma, po katerem preide zapovedništvo nad katalonsko vojsko v roke osrednje vlade, prav tako tudi vzdrževanje miru in reda v Kataloniji.

Nemška letala v službi generala Franca bombardirajo cerkve polne vernikov

Neka angleška delegacija, med katero so bili skoro sami predstavniki anglikanske cerkve, je dne 31. marca obiskala baskiško glavno mesto Bilbao. Dne 2. aprila si je ogledala razdejanje, ki ga je povzročilo bombardiranje Duranga dva dni poprej. Nemški bombniki v službi generala Franca so prileteli nad mesto zjutraj. Največ bomb so vrgli na cerkve in samostane in povzročili grozno razdejanje. Poročilo angleške delegacije opisuje razdejanje v cerkvi Santa Maria v Durangu:

»V trenutku, ko je abt Morilla povzdignil kelih, so prebile cerkveni strop bombe, težke 50 in 100 kg. Ena bomba se je razletela ob vznožju oltarja. Izpod razvalin so pozneje izkopali v raztrgana mašna oblačila po-

vito razmesarjeno telo abta, čigar roka je še vedno krčevito oklepala kelih.«

V jezuitski kapeli je bil ubit med spovedovanjem pater Villalabeita in strežnik. To jutro je bilo razdejanih z bombami troje cerkev in več kapel. Popoldne so hitlerjevski letalci v službi generala Franca zopet bombardirali mesto. To pot so se spustili zelo nizko in so s strojnicami obstreljevali procesijo nun na dvorišču nekega samostana.

Tako poročilo. »Slovenec« o teh zverstvih nad katoliškimi Baski in božjimi služabniki molči, ali pa bo mogoče zopet pisal, da so Baski sami bombardirali svoje mesto, kot je pisal o Guernici, da so jo polili s petrolejem in zažgali.

pri do pomirjenja. Angleški listi, ki izhajajo brez cenzure in direktiv od zgoraj, prijemajo italijanske fašiste zelo trdo radi Španije. Ko so nemški fašisti razdejali Guernico, se je angleško časopisje strašno zgražalo nad tem barbarstvom. Italijansko časopisje pa je naenkrat trdilo, da so mesto zažgali Baski sami. To je razburilo Angleže, ki so italijanski fašistični tisk prijeli za jezik. Dokazali so mu, da prinaša sama potvorjena in izmišljena poročila o Španiji in naposled so našli še nekaj znanih junaštev italijanskih fašistov pri Guadalajari. Posledica: Italijanska vlada je odpoklicala vse italijanske časnikarje iz Anglije in obenem prepovedala uvoz vseh angleških listov. Angleži pa so

daleč od tega, da bi se radi tega razburjali.

V Nemčiji zapirajo duhovnike. V Nemčiji imajo oster spor z Vatikanom, ker je Nemčija duhovnikom prepovedala vzgojo mladine, razen v verstvu. Katoliški duhovniki se upirajo in jih je policija zaprla že 1038, deloma zaradi upora proti odredbam, deloma zaradi npravnostnih deliktov. Obtožbe so nastale šele po zaostritvi spora, čeprav je bil povod za postopek že prej podan.

Delavska zmaža na Japonskem je prinesla socialistom in kmetiškim volilcem 37 poslancev. Pridobili so 16 poslancev.

Slabo poučen. dr. Velimir Mažuranič je govoril 30. aprila zvečer v radio našim izseljencem. Med drugim je rekel:

»Pri nas je zora, a pri vas predvečer 1. maja. Vsak 1. maj je nova obletnica neresničnega in nestvarnega prorokovanja o svetovni revoluciji. Na ta dan, dragi bratje, spremito namesto praznih fraz o medsebojni mržnji družabnih slojev in o potrebi neusmiljenega terorja enih nad drugimi, iz mojih ust, srčen pozdrav...«

Ta del govora nas je v resnici začudil. 1. maj že po svojem postanku in zgodovini ni nobena obletnica kakšnega prorokovanja o svetovni revoluciji. Kdor kaj takega trdi, s tem samo pokaže, da ne pozna razvoja delavskega gibanja. Zlasti smešni med njimi so tisti, ki domneva, da je 1. maj določen kot dan, na katerega naj, kot na signal, neko izbruhne revolucija. Kakor da bi se revolucije lahko v naprej določile v koledarju, tako nekako kot dnevi cerkvenih procesij, proščenj in praznikov. Druga huda zmeta g. dr. Mažuraniča pa je trditev, da je razredni boj prazna fraza. Vsa naša socialna zakonodaja priča o postojanju razrednega boja. Seveda je ta zakonodaja starejšega datuma, kar jo je pa novejša, se pa opira na pooblastila finančnega zakona, tako, da naša zakonodavna telesa s tem niso imela posla. Zato tudi g. dr. Mažuranič ni imel prilike, da se s temi zadevami pobližje seznanj. Toda celo najvišje sodišče v Zagrebu je pred meseci v neki tožbi ugotovilo vedno nasprotje med močnejšim, t. j. delodajalcem in šibkejšim, t. j. delojemalcem. Tako torej stoji stvar z razrednim bojem. Popolnoma novo za g. dr. Mažuraniča pa je gotovo tudi to, da delavstvo ne oznanja mržnje proti družabnim slojem, ampak da hoče odstranitev vzrokov, ki to mržnjo vzbujajo, t. j. izkoriščanja in terorja ter s tem likvidacijo razrednega boja. Vse to pa naši izseljenci vedo in zato ni prav, ako se jim govori nekaj, kar ne drži.

Doma in po svetu

Omejitev nočnega dela v pekarnah. S 15. t. m. stopi v veljavo banska uredba o odpiranju in zapiranju trgovin in obrtniških delavnic. Uredba predvideva, da se sme pričeti z delom v pekarnah šele ob 3. uri, pač pa so dovoljena predela, kot: kurjenje, pristavljanje kvasa in mešanje testa že od 24. ure.

Kmetje odplačujejo svoje dolgove PABi. Doslej so plačali kmetje, ki uživajo zaščito v svrhu odplačila svojih dolgov, pri Priviligirani agrarni banki 51 milijonov dinarjev. Od te-

ga pri podružnici banke v Ljubljani 4,5 milijonov dinarjev.

Mussolini je povabil časnikarje iz Jugoslavije na ogled po Italiji, kjer jim hoče razkazati stvaritejska čuda fašizma. Lepo število časnikarjev se je temu povabilu prijateljske Italije odzvalo in sedaj potujejo po Italiji na stroške italijanske vlade.

Angleži izpovedujejo italijanske fašiste. Kljub sklenjenemu žentlemen-skemu dogovoru med Anglijo in Italijo med obema državama ne more

A. M. de Jong:

IZDAJA

Otroška leta Mereyntjeja Geysena

Goort je odšel skozi zadnja vrata. Ko je ostal sam, je Mereyntje šele opazil, da se je stemnilo in da se plazijo po tej čudoviti izbi tuje sence. Zanj novi in nenavadni predmeti so dobili čudovite, vznemirljive oblike... Tam ob steni je čepela, vsa zgrbljena čarovnica... Še pravkar je bil tamkaj svitek sakov, to je vedel prav dobro, sedaj pa je bila tam čarovnica... njeno koničasto avbo je bilo natanko videti, in kako je čepela, vsak čas pripravljena, da naskoči Mereyntjeja... Iz kota, v katerem sta stali puški, je mrgolelo svetlih oči nepoznanih, zlobnih bitij, prav gotovo so bili mali zlodeji... zidna dolbina, v kateri je stala postelja, pa je bila temna zijajoča jama, iz katere bi se moglo vsak čas priplaziti vse mogoče, kar bi človeka navdalo s strahom... Mereyntje si je pričel izvijači poskočno popevko. Kljub temu pa ni bil vesel! Nikakor ni občutil radosti v sebi!... Raje bi ne bil vprašal za psom... Vedno je imel take bedaste domisleke, sam sebe je grajal in vendar je opazil vedno prepozno, da je ravnal neumno... Izgledalo je, kakor da Vrča sploh ne bo več nazaj!

Toda Vrč se je mudil zunaj komaj dve minuti, pa se je že vrnil s Pollom, svojim razkuštranim psom, ki ga je večkrat spremljal na njegovih potih križem kračem po polju. Vaško deco je popadla groza, kadar se je pes, besno lajajoč

17

pognal za njo. Parkrat že je bil pomeril hlače enemu ali drugemu. Ko je sedaj prišel s svojim gospodarjem, nezaupljivo vohajoč v sobo, se je zdel Mereyntjeju, ko ga je ugledal med vrati, neznanško velik. Mereyntje je, tresoč se, sedel na stolu in ni mogel razumeti, kako le je mogel biti tako nepreviden, da je od vseh stvari, ki so ga zanimalo, povprašal baš za psom, ki se ga je tako strašno bal!... Oh, tu je bil že zopet sam vrag po sredi... ta mučitelj, ki ni mogel živeti, ne da bi dražil ljudi... Hu, kako se mu svetijo oči... Kakor, da bi gledal iz njih sam vrag... Mereyntjeju je razbijalo srce, kot da bi hotelo počiti in kar ni mogel do sape... Poll je pomolil svoj gobec daleč naprej in pričel grozeče renčati... O joj! O joj! Ko bi vsaj Vrč pošteno držal mrcino!...

»Sva že tu, Mereyntje,« je rekel Goort. »Mirno! Tiho! Poll. Priden bodi! Pridi sem, glej, to je Mereyntje! Njemu ne smeš odslej napraviti ničesar, čuješ, ničesar, zapomni si to dobro!«

Toda Poll je renčal dalje in porinil svoj vohajoči smrček prav v nevarno bližino s stola visečih Mereyntjejevih nog, da jih je ta ves prestrašen potegnul k sebi, trudeč se, da bi se na stolu zasakal na nasprotno stran.

»Nič se ne boj,« ga je miril divji lovec, »ako sem jaz poleg, ti ne bo ničesar napravil. Vsedi se, Poll, daj dečku tačico... no, ali bo kaj!«

Obotavljajoče je dvignil Poll svojo tacho. Mereyntje pa je boječe iztegnil svojo tresočo se roko in mu jo pomolil naproti. Vrč se je moral smejeti, kako nezaupljiva sta bila drug proti drugemu.

»Le mirno ga primi,« je rekel, »saj sem ti že rekel, da se ti ni treba bati... saj nič ne stori... takooo, vidiš? Sedaj pa, Poll, daj, obližni Mereyntjeja!«

Nenadoma je zagledal Mereyntje pasji gobec prav blizu svojega obraza in še predno je imel čas odmakniti se, že ga je Poll obližnil na licu s svojim mokrim, toplim jezikom, ki se je zdel kakor žamet, da se je Mereyntje, dasi mu je srce burno tolklo, moral smejeti, z Vrčem vred... Dečko je naenkrat začutil, kako vstaja v njem nek tih ponos: ta močna pasja mrlja, pred katero je vsa vaška dečad občutila naravnost smrten strah, mu je dala tacho in še cmok na lice!... Saj mu ne bodo hoteli verjeti, toda on jim bo že še dokazal. Ako bo videl Polla na cesti, ga bo poklical k sebi, da mu bo dal tacho in ga cmoknil na lice. He, to bodo gledali!... To se pravi... če se bo upal in... če ga bo Poll tudi hotel ubogati, ako ne bo njegovega gospodarja v bližini... To je hotel takoj vedeti:

»Čuj, Vrč... kaj misliš, ali mi Poll tudi na cesti ne bi nič storil, ako bi tebe ne bilo poleg... in, ali bi prišel, ako bi ga poklical?«

Dvomljivo je skomignil divji lovec z rameni. »Poll je hud, ako je sam, to veš. Ne verjamem, da bi te sedaj že tako dobro poznal. Toda, ako se boš nekoliko dalj z njim pečal, potem gotovo. Moraš večkrat priti k meni,« je rekel končno, potem pa nenadno utihnil, čudeč se sam svojim besedam in gostoljubnosti. Vesel je prikimal Mereyntje: to bo rad storil! Naenkrat pa se je zamislil in oklevajoč je rekel:

»Ako mi bo mama dovolila; potem že!...«
(Dalle prihodnjic.)

Iz naših krajev

Trbovlje

Boj jetiki — boj bedi.

V »Delavskem domu« se je vršilo v tokrek, dne 4. maja predavanje o jetiki. V sredo, dne 5. t. m. se je vršil občni zbor »Proti tuberkulozne lige« na Vodenski šoli. Tudi dnevno časopisje je z velikimi črkami in žurnalistično spretnostjo oznanjevalo boj jetiki.

Proti tuberkulozni teden bo izzvenel v predavanjih in občnih zborih, vzroki tuberkuloze med najširšimi plastmi delavstva bodo pa ostali. Kajti malo kdo spregovori na predavanjih ali na občnem zboru odkrito besedo, kdo pravzaprav je kriv, da se ta bolezen širi med delavstvom. Če pa kdo kaj reče, pa zdravniki in predsedniki zmajajo z ramami, da bi se nikomur ne zamerili.

Za zdravljenje tuberkuloznih in zaščito zdravih pred to boleznijo je treba svežega zraka, zdravega stanovanja, zadostne hrane in primerne obleke. Vsega tega pa našemu delavstvu manjka. To imajo oni, ki bogatijo na račun delavske bede.

Dokler bo moralo delavstvo v rudnikih in tovarnah delati v zadušljivem zraku, stanovanj z družinami v brlogih podrtih barak, (kakor na Dobrni: štiri družine v eni kuhinji in po 12 oseb stlačenih v prostoru od 9 kvadratnih metrov površine) dokler bo delavstvo prejemalo za svoje preživljanje in preživljanje družin mezde, ki so do 60 odst. pod eksistenčnim minimumom, dokler bodo delavski otroci hodili v šolo v mrazu, tako dolgo je vsako tarnanje na predavanjih in občnih zborih proti tuberkuloznim lig z zaman, je samo uganjanje svetohlinstva spričo resničnih vzrokov tuberkuloze med delovnim ljudstvom, osobito med delavstvom.

Gradijo se sanatoriji, ustanavljajo se proti tuberkulozni dispanzerji in lige, kapitalizem pa skrbi za stalni dotok tuberkuloznih v te ustanove.

Boj proti jetiki je za delavstvo podrejenega značaja. Delavstvo naj vodi boj proti vzrokom jetike. Delavstvo si mora priboriti svobodo, da se bo lahko borilo v svojih organizacijah in ustanovah za plačane dopuste in eksistenčni minimum in za zidavo zdravih delavskih stanovanj na račun občin, banovin in države. Razkrinkati je treba svetohlinstvo tistih, ki v krščanskih listih grme proti tuberkulozi, podpirajo pa bogate hišne posestnike in krščanske može (kot na pr. v Trbovljah), ki protestirajo proti zidanju stanovanjskih hiš.

Ko bo delavstvo doseglo v svoji borbi človeka dostojno življenje, bo tudi zadan smrtni udarec jetiki, boleznijo izkoriščane delavstva.

Guštanj

1. maj je praznik delavstva v jeklarni s praznovanjem. Radi slabega vremena izletni niso bili mogoči. Kadar se bo vreme ustalilo, nameravamo skupen izlet, o čemer bomo še sporočili v »Delavski Politiki«.

Umrla je v bolnišnici v Slovenjgradcu žena s. Antona Godca. Težko prizadetemu soprogu, ki je ostal sam s tremi nepreskrbljenimi sirotami, izreka naše delavstvo iskreno sožalje.

Boštanj ob Savi

Razmere, ki kriče po izboljšanju. Pri gradnji proge št. Janž—Sevnica je zaposlenih precej delavcev, ki pa se nahajajo v malo zavidljivem položaju. V svojem stremljenju, da bi doseglo boljše delovne pogoje in večji kos kruha, pa zadeva na ovire, ki niso bile še nikdar tako velike, kot odkar vedri in oblačli JRZ. Ljudstvo to vidi, zato pa je JRZ tudi tako pogorela pri občinskih volitvah v Sevnici in Boštanj. Delavci so večinoma siromašni kmetje iz okolice.

Toda njihovi zaslužki pri gradnji proge so tako nizki, da jim ne ostaja niti za golo življenje, kaj šele za davke. Mnogi izmed teh kmetov delavcev so dolžni hrano za več tednov. Lansko spomlad so prišli na delo še kolikor toliko oblečeni in obuti, jeseni so se razcapani in bosji vrnili na svoje domove. Zaslužek lanskega leta pa ni zadostal, da bi si bili lahko nabavili, kar so med letom pri delu uničili na obleki in obutvi. Delavske mezde znašajo Din 2,50, Din 2,75, tisti pa, ki delajo v predorih, imajo po Din 3 na uro. Ta zaslužek pa je precej nestalen, ker je treba odšteti vse deževne dneve. Po Veliki noči je stalno deževalo, tako da so v aprilu delali komaj nekaj dni. Za to bomo mezdno pa mora opravljati delavstvo dela, pri katerih je ogroženo njegovo življenje. Dne 12. februarja t. l. je podšla zemlja 23-letnega Kneza Karla, ki je plačal nezgodo z življenjem. Stremljenje delavstva po izboljšanju položaja in za sklenitev kolektivne pogodbe je gotovo opravičeno. Boljši zaslužek bi bil ne samo njemu, ampak tudi trgovcem in obrtnikom v korist. Zato pričakuje delavstvo, da ga bo v tem oziru podpirala vsa javnost, izvemši mogoče kakšne možnosti. Zato JRZ, ki so protivni celo shodom delavstva. O vsem tem seveda zmanjka išče človek kakšne vesti v JRZ glasilih. Ta glasila stalno pišejo o demokraciji in svobodi, kako pa je s to stvarjo v resnici, se lahko vsakdo prepriča pri nas na licu mesta. Toda zaman, gospodje, mi ostanemo zvesti redni strokovni organizaciji in širili bomo našo »Delavsko Politiko«. Organizacije, ki jih je ustvaril svoj čas JNS režim in JRZ, da bi spravila delavstvo pod svojo marelo, pa ne bodo nasle med nami tal.

Beden stavbinec.

Maribor

Solzavi spomini rodoljuba in resnica

V tukajšnjem »Večerniku« je nek solzavi zvezar objavil svoje spomine iz poprejatne dobe, v katerih našteva velike zasluge takozvanih nacionalnih železničarjev — in najbrž tudi svoje — za osvoboditev Maribora izpod avstrijskega jarma. Nas bi to prav nič ne motilo, da ni možakar poleg naštevanja zaslug, ki jih imajo takratni nacionalni veljaki med železničarji, pozabil napisati celoten življenjepis teh zvezdnikov, do njihovega zatona v pozabljenje, dočim na drugi strani grdo obrekuje človeka, o katerem ve, da se mrtev ne more več braniti. Gre za pokojnega s. Wallischa, ki je bil po prevratu okrožni tajnik socialno demokratske stranke v Mariboru. V Maribor je prišel s. Wallisch iz Madžarske, odkoder je zbežal pred krvavim terorjem madžarske reakcije. Zakaj je prišel ravno v Maribor, piše članok o »Golgoti slovenskih železničarjev« ne ve, ali pa moče vedeti. Da ne bo nepotrebnih ugibanj, povemo, da ga ni poslala kominterneta, s katero s. Wallisch ni imel nikoli nobenih stikov, ampak, da je prišel k staršem svoje žene roj. Pinterjeve. Njegovo delovanje na Madžarskem je dočela razjasnjeno že pred avstrijskimi sodišči, kjer so obrekovalci »komunističnega krvoloka«, kakor so ga nazivali črnožolti reakcionarji, mereč na udejstvovanje s. Wallischa pod vlado Bele Kuna, prešli svoje plačilo. Kajti tudi Horthyjeva vlada, od katere so upali dobiti potrebne »dokaze«, jim s takim materialom ni mogla postreči. S tem je pravzaprav pojasnjeno vse, kar se tiče s. Wallischa. Dodati moramo samo še par pripomb glede železničarske stavke. Železničarsko stavko v Mariboru ni vodil s. Wallisch, še manj pa socialno demokratska stranka. Stavka železničarjev je bila proklamirana iz Beograda in so jo vodili funkcionarji te organizacije. Socialno demokratska stranka je svarila železničarje pred stavko, ker je bilo njenim predstavnikom znano,

da so podvzete vse mere, da se stavka za večji kos kruha zatre. Ali bodo pri tem pomagali tudi nacionalni železničarji v Mariboru, ali ne, to je bilo za usodo te stavke popolnoma brez pomena. Poraz železničarjev v tej stavki je zapečatil njihovo usodo za decenije. Ako mislijo nacionalni železničarji, da je to njihova posebna zasluga, jim ne bomo oporekali, seveda pa nosijo odgovornost tudi za vse posledice, ki izvirajo iz njihovega zasluznega sodelovanja in ki jih železničarji tudi dandanes le predobro občutijo na lastni koži, v svojem žepu in želodcu. Bosa je seveda, kar navajajo nacionalni železničarji kot nekako utemeljitev za svoje patriotično zadržanje (ki bi ga vendar ne bilo treba še posebej opravičevati) v stavki, da so Italijani grozili z vojaško zasedbo proge! Take čenče so bile tedaj poceni argument. Ko so l. 1919 stavkali grafični delavci dva mesca, so se proti koncu stavke tudi razširile govornice (in menda smo jih celo čitali v nekem listu, ki so ga izdajali delodajalci), da bodo Italijani vmarširali v Ljubljano in vso Slovenijo, menda zato, ker se jim je slovensko ljudstvo smililo, ker ni imelo kaj čitati. Za zaključek naj osvetlimo še tisto nerensost iz spominov solzavca nacionalnega pisca, ko pravi, da je glavne hujšakače oblast zaprla nekaj pa izgnala. Tistih »nekaj« je bilo na stotine železničarjev, ki so napolnili vse prostore Dravske vojašnice in podobnih objektov. Hujšakačev med njimi sploh ni bilo, pač pa so bili to ljudje, ki so rekli: »Centrala v Beogradu je stavko izklicala, ko nas bo pozvala, da se vrnemo na delo, pa bomo šli!« In taki so bili vsi železničarji, ki so sodelovali pri stavkah že v ranjki Avstriji. Kakšne so bile pa politične prilike v Mariboru in okolici in kako je bilo delavstvo usmerjeno, pa povedo volilni rezultati, ki postavljajo besedičenje solzavca nacionalnega železničarja o komunistični nevarnosti na laž

Predavanje o pravicah žene v jugoslovanski zakonodaji

priredi »Vzajemnost« v sredo, dne 12. maja s pričetkom ob 8. uri zvečer v dvorani »Delavske zbornice«. Predaval bo dr. Vito Krajger. Soderužice in sodruzi, pridite!

Kaj je povzročilo iztirjenje lokomotive na železniškem nasipu? Kakor znano, je dne 6. t. m. zvečer iztirila na železniškem nasipu ranžirna lokomotiva, ki je vlekla 16 voz ali skupno 280 ton. Nesreča se je dogodila, ker je slepi tir, ki sega do železniškega mosta, že leto dni zabarikadiran z novimi kretnicami, ki že montirane na železniške proge čakajo, da bo progovna sekcija odstranila stare in vključila nove. Ker je pri premiku tudi vedno premalo zaviračev, zlasti pri težkih in dolgih vlakovnih garniturah (kakor je bila ta, s katero je moral strojevodja zavoziti prav do »barikade«, da bi izvršil premik), se je le čuditi, da se ne zgodi še več nesreč. Postajno vodstvo naj v interesu prometa zahteva od progovne sekcije, da odstrani barikade s slepega tira. Ako bodo praži, na katerih so montirane nove kretnice, še dalj časa ležali na prostem, bodo itak pričeli razpadati, predno bodo služili svojemu namenu.

Nočno lekarniško službo vršita do vključno 14. maja lekarni Vavpot in Maver.

PEVSKI ODESK PEKOV V MARIBORU

priredi 15. maja ob 20. uri v veliki dvorani Union v Mariboru

JUBILEJNI KONCERT

v proslavo 40. obletnice svojega obstoja - Sodelujoči: 1. Glasbeno društvo žel. del. in uslužbencev v Mariboru. 2. Pevski odsek pekov, Maribor. 3. Radniško kulturno prosv. društvo »Sloboda«, Varaždin. 4. Grafično pjevaško društvo »Sloga«, Zagreb. 5. Pevsko društvo »Grafika«, Maribor. 6. Tamburaški odsek pekov, Maribor. 7. Pekarski tamburaški zbor »Bratstvo«, Zagreb. 8. Radniško pjevaško društvo »Jednakost«, Zagreb. 9. Delavsko pevsko društvo »Frohsinn«, Maribor. 10. Delavsko pevsko društvo »Enakost«, Studenci pri Mariboru. - Vstopnina: Sedeži Din 10.—, 8.— in 5.—. Stojšča Din 3.—. - Vstopnice se dobijo v naši upravi, pri Strokovni komisiji, Del. zbornica in pri posameznih članih društva.

Celje

Krojaški pomočniki v gibanju za ureditev delovnih pogojev in mezd. Kakor smo na kratko poročali v prejšnji številki »Delavske Politike«, se nahajajo krojaški pomočniki pred stavko radi trolagevega zadržanja nekaterih mojstrov. Gibanje je potekalo tako-le: V začetku aprila t. l. je podružnica Zveze oblačilnih delavcev zaprosila Združenje krojaških mojstrov, da tekem 14 dni skliče mezdno razpravo za sklenitev delovne pogodbe. Trinajsti dan nato so gg. mojstri sporočili, da nimajo zato zakonite možnosti in da pomočnikom svetujejo, da sklenejo s svojimi mojstri za vsako delavnico posebne dogovore. Da ugoditi tej želji, je KMO sklical vse mojstre s priporočenimi vabili za dne 3. t. m. Toda tudi tokrat so se ognili pogajanj na prav smešen način. Poldrug uro pred začetkom razprave so zopet poslali dopis, češ, da niso prejele vloge, nadalje, da odrekajo organizacijam upravičenost za sklepanje kolektivne pogodbe itd., istočasno pa poročajo, da so že imeli sestanek in izvolili nek pregovornični odbor. Mojstri, ki so se povabili odzvali, pa so izjavili, da nimajo nič proti sklenitvi pogodbe in da jim tudi o sestanku mojstrov in o vo-

litvi neke »eksekutive« ni ničesar znanega. Res zanimivo, kako se pri gg. krojaških obrtnikih voli »eksekutiva«. Ker sestanek mojstrov tudi ni bil priavljen, ima pač prav oni, ki trdi, da so ta sestanek sklicali neki samozvanci, ki so izvolili »zavlačevalni odbor.« Žal, da nam vsled pomanjkanja prostora ni mogoče, objaviti vsebine dopisov, da bi javnost bila pravočasno in pravilno informirana. Odbor podružnice oblačilnih delavcev je sklical za dne 4. t. m. člansko zborovanje, misleč, da bo lahko poročal o zaključku mezdne gibanja, a žal je moral poročati le o zavlačevalni taktiki gg. mojstrov. Zborovanja so se udeležili vsi pomočniki. Članstvo je vsled postopanja mojstrov hotelo takoj zapustiti delo, slednjič pa je bila sprejeta ostra resolucija, s katero sta naslednji dan dva delegata odšla na zadnjo intevencijo v Ljubljano. Svit.

Pogajanja se nadaljujejo

V četrtek, dne 13. t. m. se prično pogajanja za ureditev kolektivne pogodbe krojaških pomočnikov. Pogajanja razpisuje mestno načelstvo, ker se mojstri vseh dosedanjih razgovorov niso hoteli udeležiti. Med tem časom pa z vso naglico izvajajo

Kamnik

V znamenju 1. maja. Samo v dveh delavnicah je 1. maja počivalo delo. Nazirane kamniške gospode je, da je vsak delavec, ki praznuje 1. maj, protidržaven element. Toda delavske organizacije v našem mestu so se že tako razmahile, da skuša gospoda vrvati v nje svoje špijone, da bi bila na ta način iz prvega vira obveščena o nevarnostih, ki ji prete. Vendar se stvar s špijoni nikakor ne obnese. Zaželjenih senzacij ni in noče biti. Pač pa mislimo, da utegne biti prva senzacija kakšne bodoče volitve. Do tja bo delavstvo že toliko izobraženo, kar bo zasluga našega prosvetnega dela, da bo znalo ločiti pleve od zrna.

Hrastnik

Proti tuberkulozi. Delavstvo v steklarni pozdravlja akcijo protituberkulozne lige, zato so delavci lansko leto tudi prispevali nad Din 280.—. Letos so delavci zopet sklenili, da bodo akcijo podprli. Želja delavstva pa je, da se ta organizacija malo bolj zainteresira pri bojih, ki jih vodijo delavci za izboljšanje svojega slabega položaja. Naše mnenje je, da je pravzaprav le v slabih razmerah iskati vzroka raznim boleznim. Tako si delavstvo tudi želi, da se navedena organizacija malo pobriga za stanovanjske razmere in da skuša tudi v tem oziru nekaj podvzeti v zaščito zdravja stanovalcev. Ako se bo navedena organizacija postavila na to stališče in v tem pravcu tudi delala, smo prepričani, da bo uživala simpatije vseh delavcev.

Zidani most

Prijateljem »Delavske Politike« sporočamo, da se prodaja odslej naš list tudi v Zidanem mostu v kolodvorski knjigarni.

Št. Pavel pri Preboldu

Pevski koncert Del. glasbenega društva v Ljubljani se bo vršil 16. maja s pričetkom ob 3. uri pop. v »Sokolski dvorani«. — Istega dne, ob 7. uri zvečer, pa bo pevskega zbor nastopil v Zabukovci v dvorani ge. Amalije Pikel. — Delavci in delavke, pridite!

Ribnica na Pohorju

Delavsko zborovanje. V nedeljo, dne 16. maja s pričetkom ob pol 9. uri v gostilni pri Puhru bo zborovanje za delavstvo iz kamnolomov, katerega sklicuje Zveza stavbinskih delavcev Jugoslavije. Pridite vsi na to zborovanje!

Senovo pri Rajnenburgu

»V težkih časih živimo.« Pod tem naslovom v št. 34 »Delavske Politike« z dne 28. aprila t. l. priobčno notico ni pisal s. Strman Franc, rudar, niti ni bila priobčena na osnovi podatkov, ki bi bili izvirali od njega, ali na njegovo pobudo.

Uredništvo.

V ogledalu

Kako »objektivna« zna biti reakcija. Vsaka stavka, ki izbruhne v Franciji, nudi francoski reakciji in njenemu časopisju povod, da tarna o anarhiji, ki je zavladala pod vlado s. Bluma. Iz pariškega časopisja povzemamo te vesti tudi listi a la »Slovenec«, ki jih še napihnejo, da prikažejo položaj v Franciji v čim črnejši luči. Ko izbruhne stavka, piše reakcionarno časopisje o naskoku delavstva na vlado s. Bluma, ki da je že v zadnjih vzdihljajih. Ko stavka neha in doseže delavstvo s pomočjo države uspeh, pa zopet dolži Bluma, da ni stavka zadavil in očitno obžaluje, da je zavladala anarhija, s katero je poprej strašilo svoje verne bralce. Zlasti stavka delavstva, ki je zaposleno pri delih za svetovno razstavo v Parizu, je bila dobrodošel povod temu časopisju, da dokaže vso nemoč vlade napram anarhiji in terorju s strani delavstva, ki da sta že sedaj upropastila razstavo in ugled Francije pred svetom. Ko so pred več kot teden dni stopili v stavko prometni delavci v Londonu, kamor prihaja baš sedaj za kronске svečanosti na desetisoče ljudi, in je zastal ves promet, taisto časopisje sicer o tem poroča, toda kakšna razlika je v teh poročilih, ako jih primerjamo s poročili o stavki na pariškem razstavnem prostoru! Za reakcionarno časopisje je stavka delavcev pod Blumovo vlado nekaj drugega kot stavka pod vlado Baldwin v Angliji, dasi prokmetna stavka v Londonu spričo kronskih svečanosti ustvarja dosti več anarhije, kot pa stavka, ki bo imela edino posledico, da se bo otvoritev razstave za par dni zavlekla, kar je — mimogrede povedano — pri vsaki svetovni razstavi običaj, da se ne otvori na vnaprej določen dan.

konsekvence nad svojimi pomočniki. Tako je duševni oče časovnega urnika odpovedal vsem pomočnikom. Gosp. L. pa jim je znižal mezdno, Bivši vodja pomočnikov tudi posnema prednje itd. Kako bodo pogajanja potekla, bomo sproti poročali, kakor tudi imena onih gg. mojstrov, ki bodo eventualno pogajanja zavirali.

Darila za birmo poceni in v velikih izbirah dobite pri Bonbonieri »Orient«, Maribor, Dvofakova ulica 10

Naši v Franciji

Ogromne manifestacije Prvega maja

Kaj poročajo o praznovanju 1. maja naši slovenski sodruzi-izseljenci.

1. maj v Parizu

Naravnost ogromne so bile manifestacije letos 1. maja v Parizu. Sprevod, razdeljen v dva dela je bil dolg 10 kilometrov. Kakor računajo se je

majske proslave, ki je potekla v miru in redu udeležilo en milijon delavstva. Tudi Slovencev je bilo mnogo v mayskem sprevodu.

V Merlebachu

1. maj je bil izredno krasen dan, kot bi si lepšega ne mogli želeli. Takoj po 12. uri so se pričele zbirati ogromne množice delavstva od vseh strani, z rdečimi in državnimi zastavami. Formiral se je velikanski sprevod, v katerem je korakalo 12.000 mož, žena, dece in mladine. V sprevodu so nosili velikanske napise z gesli delavskega gibanja. Opazili smo tudi napis: »Katoliški delavci spadajo k nam!« Šele pred par meseci ustanovljena organizacija »Delavska ženska zveza«, ki šteje že 500 članic, je ta dan razvila svoj prapor. Na zborovanju so govorniki povdarjali delavske socialne zahteve, naglašali potrebo uresničenja popolne demokracije, obenem pa protestirali proti

barbarstvu fašizma v Španiji.

Kakšna razlika med 1. majem letos in lansko leto! Lansko leto, pod reakcionarno vlado, bi bil vsak rudar odpuščen, ako bi 1. maja ne bil prišel na ših. Letos, dne 9. t. m. se je bil 1. maj državni praznik in obenem dan ogromnih manifestacij, ki jih Francija še ni videla. Delavstvo v Franciji je 1. maja pokazalo svojo zavednost in proslavilo uspehe svoje solidarnosti. Slovenski delavci smo ponosni, da smo lahko ramo ob rami manifestirali s svojimi francoskimi sodruzi, misleč pri tem na svojo domovino, na naše sodruge tamkaj in na domače razmere.

V La Machine

Večina naših izseljencev še ni doživela 1. maja, kakršen je bil letošnji v Franciji. Slovenci smo se vsi udeležili teh manifestacij, ki so potekle v silnem navdušenju delavskih množic.

Z bridkostjo v srcu pa smo mislili tudi na domačo zemljo in na delavstvo v domačih krajih. Sami smo morali po svetu s trebuchom za kruhom, čeprav bi ga bilo lahko doma v izobilju. Dati ga nam je morala tujina,

kjer zavedno delavstvo, s katerim se čutimo kot bratje, preganja brezposelnost s skrajšanjem delovnika. Spominjam se na l. 1918, ko je z balkona celjskega magistrata govoril g. dr. K. in napovedal, da se bosta v državi kmalu cedila med in mleko. Tega delavstvo ne zahteva, zadovoljno bi bilo, ako bi živelo v takih prilikah, kot v Franciji, v dobrih socialnih razmerah in v demokraciji.

A. P.

Konvencija glede jugoslovanskih delavcev v Franciji

Francoska vlada bo obenem dovolila sprejem okoli 15.000 novih jugoslovanskih naseljencev, predvsem rudarjev, v Franciji. Konvencija obseza tudi določbe glede socialnega zavarovanja, po katerih bodo delav-

ci po desetih letih opravičeni do pokojnine, oziroma, če prej onemorejo do onemoglostne rente. V Franciji imajo jugoslovanske rudarje radi, ker so tudi prvovrstni delavci.

Lep uspeh Zveze privatnih nameščencev Jugoslavije

Kolektivna pogodba za nameščence Konzumne zadruga v Zabukovci

Pred kratkim časom so se vršila pogajanja med Konzumno zadrugo rudarjev v Zabukovci in Z. P. N. J. (katero je zastopal s. Petejan) za sklenitev kolektivne pogodbe za nameščence te zadruga.

Pogajanja so se vršila v prijateljski atmosferi in dosegel se je sporazum na podlagi katerega se je sklenila kolektivna pogodba za dobo treh let.

S to kolektivno pogodbo je vsem nameščencem zajamčen princip 8urnega delovnika, popolno vpoštevanje vseh predpisov obrtnega zakona in zakona za zaščito delavcev, ki se tičejo bolniškega in rednega dopusta, odpovednega roka, odpravnine itd. Določene so minimalne plače, katere se avtomatično zvišujejo po Din 100 mesečno in razne druge ugodnosti za nameščence.

Ta novo sklenjena pogodba je velike važnosti, ne samo za nameščence te velike zadruga, temveč tudi za vse ostale nameščence, ker je to prva pogodba te vrste v Dravski banovini.

Kolektivna pogodba, katero je podpisal za ZPNJ s. Petejan in za zadrugo ss. Šprajc in Zupanc bo v celoti objavljena v na kar že danes opozarjamo vse privatne nameščence.

prihodnji številki »Privatnega Nameščencea«.

Tiskovni sklad

Celje. Anton Beštev, gostilničar pri Cinkarni Din 10. — Velenje. Knap Viktor Din 5. — Francija. S. Čebul Justin nabral na nabiralni poli Din 86.25. Vse darovalcem iskrena hvala! Posnemajte!

Občni zbor Cankarjeve družbe

4. t. m. je ugotovil, da se je stanje družbe v zadnjem letu zboljšalo radi požrtvovalnega dela zaupnikov in odbornikov. Zdaj pa čakajo družbo nove težave, ker se je znatno podražil papir, čeprav so se znižale mezde papirniškega delavstva. Občni zbor je sklenil, da ostane članarina tudi za prihodnje leto Din 20, ker je upati, da se bo zvišalo število članov in da bo družba na ta način mogla kriti višje tiskarske stroške. Dosedanji zaupniki CD so napravili mnogo za razširjenje dobre socialistične literature, vendar se da še mnogo storiti in pridobiti nove naročnike. Tem la-

že bo to letos, ko si je izbrala CD res take knjige, ki jih bo z zanimanjem in veseljem bral vsak delavec in inteligent. [Knjižni program bomo objavili posebej].

V novi odbor so bili izvoljeni ti-le sodruzi in sodružice: predsednik dr. Celestin Jelenec, I. podpredsednik Bogo Teplj, profesor v Mariboru, II. podpredsednik Vidmar Franc, tajnik Jurij Stanko, blagajnik Ivan Kocjan, gospodar Mici Selan, odborniki Štefka Rudolf, Likar Bole, Pušnik in Štukelj; v nadzorstvo: Bricelj, Jakomin in Mlinar.

6 mrtvih v Senju

6 težko ranjenih

Uradno javljajo:

V Senju se je ob priliki obiska pevskega društva Trebeviča vršila proslava dneva Matije Gubca in bratov Radičev, katere se je udeležilo več tisoč ljudi. Neodgovorni elementi so povzročili razne izpade in neka taka skupina je iz drvečega avtomobila streljala na orožnike. Ti so odgovorili s strelji, pri čemer je bilo šest ljudi ubitih, šest pa ranjenih. Poročilo pravi, da so med ubitimi taki, ki jih je sodišče svoj čas obsodilo v znamenem liškem vstaškem procesu in komunisti.

VZAJEMNOST

Tezno

»Vzajemnost« ustanovljena

Po zgledu Studenčanov, Pobrežanov, Rušanov in drugih so tudi sodruzi na Teznu spoznali potrebo kulturne organizacije ter so z veliko marljivostjo šli na delo za ustanovitev Delavskega kulturnega društva »Vzajemnost«. Prvi uspeh tega dela je že viđen — v nedeljo, dne 9. t. m. se je vršil ustanovni občni zbor v gostilni Felic.

Občnega zbora so se udeležili, razen s. dr. Jelena, ki je kot predsednik zastopal centralo, tudi zastopniki »Vzajemnosti« iz Maribora, Pobrežja, Studencev, Ruš in zastopnik ustanovljajoče se Vzajemnosti iz Slivnice. Pred otvoritvijo in po zaključku občnega zbora so vrli ruški sodruzi z velikim občutkom zapeli »Delavski pozdrav« in par drugih delavskih pesmi, za kar so želi mnogo odobranja.

Občni zbor je otvoril in vodil s. Karničnik, kateri je pozdravil zastopnika centrale in vse zastopnike ostalih društev. Nato je v izbranih besedah pozdravil občni zbor s. Jelenec, ki je orisal pomen in namen delavskih kulturnih društev. Podčrtal je, da »Vzajemnost« ni nobeno politično, temveč strogo kulturno društvo, da pa je izrazito socialistično in da se v njem ne morejo mešati razne barve, temveč mora ostati samo ena, kar naj vedo vsi. Za svoja temeljita izvajanja je žel burno odobravanje. Za njim so pozdravili občni zbor ss. Korbun, Kreuh, Haberl, Belak, Puhar za Delavsko pekarno in s. Petejan za mariborsko »Vzajemnost«, ka-

teri je naglašal potrebo delavske izobrazbe in delavskega tiska. Z začudenjem je slišal, da sobotne številke »Delavske Politike«, v kateri je bil razglašen občni zbor, noben naročnik ni prejel.

Na to so bili soglasno izvoljeni v odbor ti-le ss.: Predsednik Karničnik Franc, nam. Auer Oto; tajnik Vešligaj Jože, ml., nam. Vešligaj Katica; blagajnik Stropnik Ignac, nam. Vertič Hinko; odbor: Dovečar Karel, Slemenik Elza, Male Franc, Knaflič Franc in Ričko; nadzorstvo: Kukec Avgust, Vitez in Podlipnik Franc, ml.

Pri raznoterostih je ss. Čerčeva recitala o materi, s. Male pa lepo delavsko pesem, dočim je s. Vešligaj razložil program za bližnjo bodočnost, nakar je s. predsednik zaključil to lepo zborovanje, ki je napravilo na vse navzoče najboljši vtis. Sodruzi in sodružice so se razhajali v prepričanju, da se bo »Vzajemnost« na Teznu lepo razvijala. Po zborovanju sta ss. Vešligaj in Ričko zbrala Din 71.25 za tiskovni sklad »Delavske Politike«.

Orehova vas-Slivnica

Ustanovni občni zbor »Vzajemnosti« bo v nedeljo, dne 16. maja s pričetkom ob pol 3. uri pop. v restavraciji Lobnik. Po občnem zboru koncert. Vse bratske organizacije, sodruzi in sodružice, citatelje »Delavske Politike« iz okolice vabimo!

Pripravljajni odbor.
Kranj

Veseloigro »Dobri vojak Svejk« ponovno »Vzajemnost« na Binkoštni ponedeljek, dne 17. maja ob 16. uri v gledališki dvorani »Narodnega doma«. Pridite!

Delavski pravni svetovalec

Pobotanje terjatev (Star, Ljubljana)

Vprašanje: Pri bratu delam že 7 let. Izplačati mi pa mora še dedščino v znesku Din 2500.—. Ker sem pa že dalj časa bolan in je nosil on stroške bolezni, mi dedščine noče izplačati, češ, da je z njo kril bolezenske stroške. Ai je k temu upravičen?

Odgovor: Vaš brat je k takemu pobotanju medsebojnih terjatev upravičen. Če Vam pa za delo, ki ste ga opravljali pri njemu, ni ničesar plačeval, ste Vi napram njemu upravičeni, terjati zaslužek za 3 leta nazaj, če se niste ničesar dogovorili glede nagrade. Če pa je bilo izrecno dogovorjeno, da delate za hrano in stanovanje ter obleko in obutev in ste vse to dobili, ne morete od njega ničesar več terjati.

Cela plača se nikoli ne more zarubiti,

marveč stalnemu nameščencu le to, kar prejme nad 6000 Din letno, seveda nestalnega nameščenca pa se ne da zarubiti, razen za preživninske terjatve.

Iztirjanje dote (Ljubljana)

Vprašanje: Moji starši so brez moje vednosti izročili posestvo najmlajšemu bratu. Kaj naj ukrenem, da pridem do svoje dote?

Odgovor: Dokler sta živa lahko Vaša starša svobodno razpolagata s svojo imovino. Po njihovi smrti pa boste lahko zahtevali, da se Vam izplača iz zapuščine nujni delež. Od brata pa sedaj ne morete še ničesa zahtevati, razen, če mu je v izročilni pogodbi naloženo, da tudi Vas izplača.

A. F. Št. Jurij ob j. ž. Nenaročnikom ne dajemo nobenih pojasnil.

KONZUMNO DRUŠTVO ZA MEŽIŠKO DOLINO

R. Z. Z. O. Z. v Prevaljah.

Poštni predal št. 3.
Telefon interurban št. 5.

Poštni čekovni račun 12.048.
Brzjav: Kodes Prevalje.

Osrednja pisarna in centralno skladišče v Prevaljah.

Podružnice:

Prevalje, Leše, Mežica, Črna I, Črna II, Sv. Helena, Guštanj, Muta, pekarna v Prevaljah ter 7 lastnih zadrughih domov v Mežiški dolini.

Zadruga nudi svojim članom vedno sveže blago po najnižjih cenah. Hranilne vloge sprejema centrala v Prevaljah in njene podružnice ter jih obrestuje po najvišji obrestni meri. Prodaja se le članom. Član društva lahko postane vsak. Delež znaša samo Din 100.—.

Delavke, delavci, nameščenci, kmetje in obrtniki ter sploh vse delovno ljudstvo, kupujte življenjske potrebščine le v svojih zadrugah!

V slogi je moč, v delu rešitev!

MALI OGLASI

Naši citatelji kupujejo najcenejše pri naših inzerentih!

Franc Kormann'ov nasl. Karl Ragg

Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljši oauk.

Prporoča se

SPECERIJSKA TRGOVINA

Delavski dom I.L.I.O.L.

Maribor, Frankopanova ulica 1.

FRANC REICHER, MARIBOR

Tržaška c. 18, se priporoča cenj, občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevni cenah. Hitra in solidna izdelava. Bogata izbira modnega blaga.

Kupujem odpadke železa, kovine, litine in vsakovrstne železne stroje. Plačujem po najvišjih dnevni cenah.

JUSTIN GUSTINČIČ - MARIBOR
Tattenbachova ul.

Zahtevajte vedno in pousod kruh in pecivo iz Delavske pekarne v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in urejuje Viktor Eržen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru.